

't Zwaalfje

Nieuwsbrief Vogelwerkgroep Berkelland

Borculo - Eibergen - Neede - Ruurlo

Paartje boerenzwaluwen

Foto Jos Korenromp

mei 2015, jaargang 4, nummer 1

In dit nummer onder ander aandacht voor:

Foto: Willy Smeenk

Willy en Agnes Smeenk in Zweden
pagina 6

Foto: Kees van Rijn

Hans Grooters over steenuilen
pagina 11

Foto Ad Postma

Rob Papendorp doet waterwild-
tellingen - pagina 16

Jonge Flamingo's bij het Zwillbrock
Foto Marjon Hoen

Waar vindt u ons op internet?

Informatie, verslagen van inventarisaties en excursies, een overzicht van werkgroepen etc, etc, vindt u op onze site:

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Voor waarnemingen in de gemeente Berkelland kijk op de website:

www.vwgberkelland.waarneming.nl

Voor actueel nieuws van en voor leden kunt u ook terecht op onze FaceBook pagina.

Bestuur Vogelwerkgroep Berkelland

Voorzitter

Co Dooms, Podzollaan 9, 7261 JX Ruurlo

tel: 0573 - 451 025 doomsruurlo@concepts.nl

Secretaris

Sonja Grooters, Patrijsstraat 111, 7161 JM Neede

tel: 0545 - 292 582 sonjaenhans@hotmail.com

Penningmeester

Ben Stegeman, Warmelinkshof 4, 7271 KM Borculo

tel: 0545 - 274321 bennie.stegeman@kpnmail.nl

Bankrekening: NL48RBRB.085.01.05.714 t.n.v.

VWG Berkelland te Ruurlo

Lid

Marjon Hoen, Kieftendijk 20, 7161 RL Neede

tel: 0545 - 291525 info@marjonhoen.nl

Henk Leevers, Oude Eibergseweg 13, 7273 PJ Haarlo

tel: 0545 - 261531 henkenjantine@hotmail.com

vacature

Algemeen mail-adres

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

*De redactie van deze uitgave is verzorgd door
Cees van Beinum, Co Dooms, Luuk de Haan
Marjon Hoen en Jos Korenromp*

Paartje Patrijzen in de winter

Foto Willy Smeenk

Inhoudsopgave

Van de voorzitter <i>Co Dooms</i>	3
<i>Gierte Hans Grooters</i>	4
Jaaroverzicht zangvogelnestkasten 2014 <i>Harry Overbeek</i>	5
Zweden 2014 <i>Agnes en Willy Smeenk</i>	6
Hoe leer je vogels kijken <i>Marina Pruyssers</i>	7
Excursie Oostvaardersplassen <i>Rob Papendorp</i>	8
5 Jaar Vogelwerkgroep Berkelland en Waarneming.nl <i>Jaap de Jong</i>	10
De steenuilen sinds 1997 <i>Hans Grooters</i>	11
2014....Voor Kerkuilen een topjaar <i>Henk Lammers en Anton Meenink</i>	12
Bosuil 2014 <i>Anton Meenink</i>	13
Bestuursleden stellen zich voor	14
Watervogel- en Midwintertellingen <i>Rob Papendorp</i>	16
Nieuws van de penningmeester <i>Ben Stegeman</i>	18
Opzetten jeugdvogelwerkgroep Berkelland <i>Marjon Hoen</i>	19
Facebook <i>Marjon Hoen</i>	19
Data van informele avonden en excursieprogramma	20

Van de voorzitter

In de Algemene Ledenvergadering op 10 maart 2015 namen we afscheid van 3 aftredende bestuursleden:

Geert Heetebrij verblijft veel voor vrijwilligerswerk in het buitenland en is daardoor te vaak afwezig. Hij blijft zich onverminderd inzetten voor de Gierzwaluwen.

Joost Bus stelde zich niet herverkiesbaar, omdat hij teveel verplichtingen in de avonduren heeft.

Hoe onwaarschijnlijk het ook is. **Cees van Beinum** stelde zich niet herverkiesbaar. Cees is oprichter van de voormalige vogelwerkgroep Eibergen en is gedurende 40-jaar bijna zonder onderbreking bestuurslid geweest.

De drie vertrekkers kregen een attentie en Cees van Beinum werd door de algemene ledenvergadering benoemd tot **erelid**.

Daarmede heeft de vereniging nu 2 ereleden. Vanwege zijn grote verdienste voor de uilen is **Anton Meenink** eerder door de voormalige vogelwerkgroep Neede als erelid benoemd.

Als nieuwe bestuursleden zijn **Marjon Hoen** en **Henk Leevers** benoemd. Zij stellen zich elders in dit nummer voor.

Met de wijze lessen van de vertrekkers en de inbreng van de nieuwe bestuursleden gaat het bestuur enthousiast verder.

Joost Bus, Cees van Beinum en Geert Heetebrij

Voorzitter Co Dooms verrast
Cees van Beinum met een erelidmaatschap

Een aantal jaren geleden raakte ik besmet met het gierzwaluwvirus. Geert, toen voorzitter van de Vogelwerkgroep Neede was daarvoor al geraakt door de Gierzwaluw. Ook nu nog kijkt Geert in de zomermaanden meer omhoog dan vooruit. Tot ongelukken heeft dit gelukkig nog niet geleid.

Nestkasten

Door de acties van Geert t.a.v. van het verdwijnen en compenseren van gierzwaluwlocaties in de Needse Berg kwam ik op het idee om nestkasten aan ons huis op te hangen. Veel gegoogeld om toch de beste kasten te vinden voor onze locatie. Ik kwam uit op een mooi ruim model dat aan alle wensen van de Gierzwaluw voldeed. De kast kwam te hangen aan de noordkant, bijna de hele dag in de schaduw. Het was een lange kast met 3 aparte broedruimtes, geschilderd in de kleur van de achtergrond, groen. Vol verwachting het eerste jaar afgewacht. Uiteraard wel gierzwaluwen hoog in de lucht en af toe door de straat maar zeker geen belangstelling voor de kast. Daar moest wat aan gedaan worden!!!!!! Het tweede jaar heb ik er twee kasten met wederom 3 broedruimtes bij gehangen. Deze werden aan de stenen muur gehangen in de kleur bruinrood. Om de kans op broedsucces nog meer te vergroten had ik een "geluidsinstallatie" laten maken. Deze installatie heeft de mogelijkheid om er ieder gewenst geluid op te zetten. Het tweede jaar werd een van de broedruimte dus voorzien van deze voorziening. Ik heb nog overwogen om voor de gein wat andere geluiden de straat in te jagen maar gezien de populatie in onze straat heb ik deze actie toch aan me voorbij laten gaan.

Succes

Het effect was onvoorstelbaar, gedurende enkele weken was de belangstelling enorm, op en aanvliegen van Gierzwaluwen. Het was alleen moeilijk te zien welke broedruimte de meeste aandacht genoot. Nieuwsgierig was ik natuurlijk wel maar ik liet de boel de boel. 's Avonds veel gekeken en uiteindelijk kreeg

in de indruk dat een broedruimte bezet was. Na op vakantie te zijn geweest durfde ik het aan om in de bewuste broedruimte te gaan kijken. Ook het feit dat er, het was inmiddels half augustus, geen Gierzwaluw meer te bekennen was, had ik daar geen slecht gevoel bij. Groot was mijn verbazing dat er 2 kleine Gierzwaluwen in zaten en dat een van de ouders me om de oren vloog. Uiteindelijk duurde het tot begin september voor de zwaluwen uitvlogen, extreem laat. Na het uitvliegen zat het er op en was het afwachten tot het volgende seizoen. Het jaar er op vonden er schijnbaar al gevechten plaats om de broedruimte. Soms hing er wel minutenlang een Gierzwaluw uit het invlieggat. In het begin dacht ik dat deze vastzat aan de nestkast. Dus ladder erbij en loshalen maar dacht ik. De Gierzwaluw hing echter aan een Gierzwaluw in de broedruimte, met de poten aan en in elkaar. Dit gebeurde later wel vaker, dus later gewoon laten hangen. Het tweede jaar twee succesvolle broedsels. Het derde en vierde jaar 3 broedsels.

Indringer

Dit jaar, het vierde jaar maakte een Huismus ook nog gebruik van een broedruimte. In eerste instantie was ik hier niet zo blij mee omdat deze dus in een bestaande ruimte van de Gierzwaluw zat, maar ja uithalen doe je ook niet. Gelukkig vlogen de jongen begin mei uit en maakte een Gierzwaluw later toch nog gebruik van deze broedruimte. Overigens heeft de geluidsinstallatie er maar een seizoen gehangen. In dat jaar kregen ook de burens meer belangstelling voor de Gierzwaluw, het geluid kenden ze inmiddels wel!!!! Gelukkig is er nog een bewoner van de Patrijsstraat die de moeite heeft genomen om twee nestkasten op te hangen, wederom met drie broedruimtes. Ook deze bewoner heeft inmiddels twee bezette broedruimtes. Helaas hebben de nestkasten bij schilder Bosch aan de Stationsweg nog geen succes, ondanks het feit dat daar de geluidsinstallatie nu drie jaar hangt. Geluid is dus vooralsnog geen garantie voor succes. Het meest mooie vind ik dat onze huizen nooit geschikt zijn geweest voor Gierzwaluwen, van een kolonie in de onze blokken is ook nooit sprake geweest. Misschien dat door het verloren gaan van locaties in de Needse Berg Gierzwaluwen elders zijn gaan broeden.

Tekst en foto's: Hans Grooters

Jaaroverzicht zangvogelnestkasten 2014 in Berkelland

Ook dit jaar zijn er weer 20 nestkastjes, die met een uitschuifbare afhaalstok naar beneden gehaald kunnen worden voor controle, vervangen in het Wanninkhofbos in Borculo. Jammer dat dit jaar "bos Thuinte te Neede" niet in het totaaloverzicht meegenomen kon worden omdat daar te weinig gecontroleerd is. De betreffende waarnemer was dit jaar extra druk met de weidevogels namens de VWG Berkelland. Hopelijk volgend jaar wel weer.

Totaal nu 254 NK gecontroleerd (2013: 295); bezet 218 = 85% (2013: 88%). De bezetting was als volgt: 107 Koolmezen, 60 Pimpelmezen, 38 Bonte Vliegenvangers, 11 Boomklevers, 1 Boomkruiper en 1 Glanskop! We zien een sterke afname van de Bonte Vliegenvanger: slechts 38 broedparen dit jaar (2013: 68). Dit kan te maken hebben met de vroege start van de mezen dit jaar, (Koolmees gemiddelde 1e eilegdatum 10 - 4 en voor de Pimpelmees was dat 5 - 4), waardoor de meeste nestkasten wellicht al bezet waren? Overige soorten en aantallen zijn redelijk constant ten opzichte van voorgaande jaren. Wel waren we blij met weer 6 jonge glanskoppen in één van onze nestkastjes; zie bijgaande foto.

Van de totaal 2003 gelegde eieren zijn er 1768 jongen uitgevlogen: 88% (2013: 85%). De gemiddelde nestgrootte van 9 eieren is dit jaar 1 meer dan vorig jaar. Al onze NK-resultaten over 2014 zijn digitaal ingevoerd in het nestkastenprogramma van SOVON. We zijn weer goed bezig geweest dit jaar zoals te zien is op de website van Vogelwerkgroep Berkelland: www.vogelwerkgroepberkelland.nl

1768 jonge vogels zijn uit onze nestkasten gevlogen!

Allemaal bedankt voor de controles en het digitaal verwerken van de resultaten. Ook de nieuwelingen verdienen een compliment voor het digitaal verwer-

ken; alle begin is moeilijk maar volgend jaar gaat het vast beter! Zoals reeds eerder gezegd, probeer in de maanden april en mei steeds om de 10 dagen een controle te doen; mocht dat een keer niet lukken, regel dan een vervanger.

Alvast veel plezier toegewenst bij de controles voor het komende seizoen en ik maak volgend jaar graag weer een nieuw jaaroverzicht mits alle NK-gegevens uiterlijk 15 - 10 (liever 1 - 10) door jullie digitaal ingevoerd zijn. Begin volgend jaar dus zo snel mogelijk na het broedseizoen met het digitaal verwerken van de nestkastresultaten.

Harry Overbeek

Glanskop bij zijn/haar nestkast

Foto's: Hennie Alink

Dit jaar zijn we weer naar het binnenland van Zweden en het schiereiland Öland geweest. Deze keer via de havenstad Travemünde. Onderweg hadden we al 1 uur en 3 kwartier file. Toen de TomTom meldde “doel bereikt” konden we de boot zien, maar het duurde nog ruim 1 uur voor we op de goede plek stonden voor de controlepost van de boot. Gelukkig ging het in de Zweedse haven Trelleborg een stuk gemakkelijker; we reden binnen 5 minuten van de boot al op de autoweg om 365 km noordelijker in Brandstorp ons huisje te betrekken. Dit ligt ongeveer 20 km onder Hjo aan het Vättern meer, waar we een mooi uitzicht op hadden. Op dit meer zwom een Grote Zaagbek met 3 jongen en op het strand was een paartje Oeverlopers met kleine jongen.

Ree

Op de helling naast ons huisje was de boer aan het “gras” maaien. Het grove spul was zeker 1.6 m hoog, want het kwam tot aan mijn neus. Toen de grote John Deere getrokken grasmaaier een uurtje vertrokken was, kwam er een ree aanlopen en bleef steeds met de kop op de zelfde plek in het gemaaide gras zoeken. Soms liep zij een stukje verder, maar kwam telkens op de zelfde plek terug, duidelijk op zoek naar haar jong. Dit zoeken duurde steeds 20 tot 30 minuten, waarna zij weer voor een half uurtje verdween. Op de tweede avond liep er een vos heel dicht langs deze plek. Ik dacht die pakt hem wel, maar hij liep gewoon door.

Juvenile Tapuit, opname gemaakt in Akerby, Zweden
Foto: Willy Smeenk

Dit hebben we ruim 3 dagen naast ons huisje gezien. Tot het moment dat er 2 jongens met een jachthond kwamen die het reekalfje vonden en meenamen. Hierna is de ree nog één keer terug geweest. Het gras wordt hier namelijk niet geschud, waardoor het reekalfje onder het gemaaide zwad bleef liggen. Toch een heel triest gezicht. Er zijn hier ook verschillende grote hertenfarms met honderden beesten die in grote hoog omheinde gebieden lopen.

Hornborgasjön

Van hieruit zijn we ook naar Hornborgasjön geweest, dit is een langwerpig meer van 13 bij 2 km in een natuurreservaat. In april werden hier 22.200 Kraanvogels geteld die hier rusten voor ze zich verspreiden om te broeden of verder te trekken. Hier hebben we ook de Zeearend, Visarend, Bruine Kiekendief, Kuifduiker, Geoorde Fuut, Paapje, Grauwe Klauwier, veel soorten eenden en steltlopers, Vissdiefje, Grote Stern, Kleine en Grote Karekiet, enz. gespot. De midzomerfeesten op 21 juni, de langste dag, worden in elk gehucht gehouden. Overal zie je de versierde palen met een dwarsbalk waar weer versierde ringen aan hingen. De mensen dansten erg ontspannen op het ruig gemaaide gras om de paal, met tussendoor grappen waar we niks van begrepen. Wel begreep ik dat dit het enige nationale feest is in Zweden.

Öland

Het huisje op Öland was behoorlijk aan verbetering toe, je valt er letterlijk met de deur in huis, maar de vogels er om heen maakten alles weer goed. Zo hoorden we vanuit dit huisje de Kwartelkoning, Kwartel, Kraanvogel, Noordse Nachtegaal, Koe-koek, zelfs de Tjiftjaf, heel veel Gierzwaluwen enz. Het huisje lag op een paar honderd meter van de Baltische zee. Van het noordelijk gedeelte van dit schiereiland vond ik het uiterst noordoostelijke puntje geweldig mooi. Daar is onder andere een bos met zijn Trollenbomen die aan de natuur worden overgelaten. In de zuidelijke helft vielen de vele Paapjes, Tapuiten en Geelgorzen wel erg op tussen al die bloeiende mosjes en orchideeën op de rotsvlaktes. De Zeearend liet zich zowel op het noord- als het zuidelijk gedeelte zien en op meerdere plaatsen de Grauwe Klauwier met jongen.

Op de terugreis zagen we voor Ystad nog veel Rode Wouwen, een uitgebreide groep van meer dan 20 stuks.

In totaal zagen we 109 soorten in deze 2 weken.

Agnes en Willy Smeenk

Hoe leer je vogels kijken?

Regelmatig krijg ik de vraag hoe ik vogels heb leren herkennen op zicht en op geluid. In 2010 stond ik voor het eerst op de trektelpost van de vogelwerkgroep Berkelland. Ik heb daar destijds een stukje over geschreven voor het Zwaalfje. Mensen die zich dat herinneren weten dat ik zeer verbaasd was wat de anderen hoorden en zagen. Ik zag bijna niets en hoorde al helemaal niets. Nu, een aantal jaren later zie en hoor ik net zoveel als de andere tellers. Helaas herken ik nog niet alle roepjes, dat blijft dus oefenen maar dat geldt ook voor de anderen.

Vogelcursus

Mensen, niet de echte vogelaars, vragen wel eens hoe ik het heb geleerd. Allereerst ben ik naar de cursus van Cees van Beinum geweest. En ook daar had ik hetzelfde. Wanneer we met Cees het veld ingingen zagen we van alles. Ik was dan erg enthousiast en sleepte mijn man vervolgens mee naar dezelfde plek. Helaas zag ik dan bijna niks. Een handige tip, die ik had geleerd op de cursus, was dat ik moest kijken op paaltjes, op afrasteringsdraad en in de toppen van struiken en bosjes. Dat hielp in ieder geval iets. Ik zag vogels enkel op zicht en op geluid registreerde ik nog niets. Door het trektellen begreep ik dat horen ook erg belangrijk was. Vanaf dat moment ging ik een keer per maand naar het Haaksbergerveen en noteerde ik alles wat ik zag en hoorde. Vervolgens voerde ik mijn waarnemingen in op de site van waarneming.nl. Misschien een beetje overdreven maar dat was voor mij een stok achter de deur. Dat heb ik twaalf maanden gedaan.

In eigen tuin

Ook zat ik met een verrekijker en een vogelboek naast me in de tuin. Ik lette op het bewegende blad in bomen en struiken en keek vervolgens met de verrekijker wat het was. Later deed ik dat op geluid. Ik hoorde wat en bekeek daarna wat het was. Ook luisterde ik soms binnen, ter controle, op de computer, of het klopte wat ik dacht te horen. Nu ik een vogelapp op de telefoon heb kan ik het buiten controleren en hoef ik niet meer naar binnen. Dat vind ik ook enorm handig in het veld. Verder heb ik CD's in de auto met vogelgeluiden die ik regelmatig afspeel. Ook ging ik veel mee met andere vogelaars.

Toch blijft de combinatie meegaan met anderen en het alleen doen erg belangrijk. Door het zelf te doen, kijk en luister je beter. Je denkt na wat je ziet en zoekt het op als je het niet weet of als je het niet zeker weet. Door met anderen mee te gaan leer je vooral nieuwe vogels kennen of krijg je handige tips.

Voor het Atlasproject moet je vroeg uit de veren
Foto: Willy Smeenk

Meegaan met anderen en zelf doen

Daarnaast heb ik me opgegeven bij Sovon om een PTT telling te doen. Sovon geeft aan dat je bij deze wintertelling niet erg veel ervaring nodig hebt. Ik twijfelde of dat niet te hoog gegrepen was, maar ik dacht; “kan mij het schelen, wat ik wel zie, zie ik en wat ik niet zie is pech”. Ik heb deze telling nu drie keer gedaan.

De tweede keer was ik al veel zekerder van me zelf en zag ik ook meer. Dat komt vooral door de atlas-tellingen die ik samen met Luuk en Willy doe. Daar heb ik veel van geleerd. Gelukkig zijn zij ook niet zo snel dat zij iedere vogel binnen een halve seconde herkennen, maar moeten ze soms ook nadenken over wat ze zien. Dat helpt en zo krijg ik ook de tijd om het te leren.

Het is dus een kwestie van veel oefenen en doen. Meegaan met anderen en zelf tellen.

Marina Pruyssers

Excursie Oostvaardersplassen december 2014

Om ca. 07.45 uur vertrokken we onder winterse omstandigheden uit Eibergen naar Borculo om daar de rest van de mensen op te pakken voor de excursie naar de Oostvaardersplassen. Om half negen ging het dan richting Lelystad. Onderweg was het wel af en toe oppassen geblazen vanwege de gladheid maar al met al verliep de tocht verder wel “gladjes”.

Torenvalkweg

Het vogels kijken begon tegen kwart voor tien op de Torenvalkweg in Lelystad. Grote groepen ganzen deden zich op de akkers tegoed aan een heus ontbijtbuffet. De groep bestond uit hoofdzakelijk Grauwe- en Kolganzen, maar er was ook een aantal Toendrarietganzen te zien.

Aan het eind van de Torenvalkweg de Knardijk over en via de Praamweg naar de “Kleine Praambult”, een kleine heuvel met een prachtig uitzicht over het gebied. Doorgaans zijn er duizenden ganzen, roofvogels, Grote Zilverreiger en andere vogels te zien, maar vooral ook grazers zoals Edelhart, Vos, Hekrunder en Konikpaard. Maar door de straffe koude wind was het niet prettig toeven op dit bultje en veel vogelsoorten lieten verstek gaan. Desondanks kon de Ruigpootbuisard wel aan de lijst worden toegevoegd.

Bij de parkeerplaats trok een groepje mezen al foeragerend verder. De groep werd vergezeld door enkele Goudhaantjes en Vuurgoudhaantjes. In het riet was even het nasale contactroepje van de Baardman te horen.

Grote Praambult

Hierna de “Grote Praambult” bezocht. Dit uitkijkpunt heeft een informatiebord en een parkeerplaats. Vanaf hier heb je een prachtig uitzicht over het gebied. Je kunt hier Zeearend, Visarend, Bruine Kiekendief en andere roofvogels zien en ‘s winters grote groepen ganzen. Daarnaast zijn ook hier de begrazers van dit gebied te zien. Een groep lijster-soorten foerageerde vlak voor het uitkijkpunt, waaronder de Koperwiek.

Weer in de bus richting Knardijk. Toch halverwege even gestopt bij een plassengebiedje waar een groepje Wilde Zwanen en Kleine Zwanen aanwezig was. Verder zagen we hier Pijlstaart, Kieviten, Goudplevieren, een paar Grote Lijsters, Koperwieken en grote groepen vinkachtigen. Met een paar centimeter klei onder de schoenen weer de bus in om het Buitencentrum van Staatsbosbeheer te bezoeken.

Het Buitencentrum Oostvaardersplassen

is het startpunt voor een ontdekkingsreis door de Oostvaardersplassen. Er starten verschillende wandel- en fietsroutes, tal van excursies en andere activiteiten. In het bezoekerscentrum is ook horeca te vinden met een wijds uitzicht over de plassen vanaf het terras. En je vindt er een infobalie, winkel en een film- en vergaderzaal. In de winter worden extra delen van de bossen rond de Oostvaarderplassen opengesteld voor de grazers. In dit centrum konden we bij de open haard even bijkomen en een boterhammetje nuttigen, maar dat werd niet echt op prijs gesteld omdat men daar ook broodjes verkocht. Maar wat we al in de mond hadden mochten we gelukkig doorslikken.

Door de grote ramen hadden we een mooi uitzicht over een grote plas waar een groepje Slobeenden rond dobberde. Op een gegeven moment vloog een Roerdomp vlak voor het centrum uit een rietkraag om even later in de buurt er weer in te verdwijnen. Helaas voor Johan was de vogel te kort in zicht. Johan was zich nog aan het opwarmen bij de open haard. Dan denk je al gauw dat je die vogel niet meer te zien krijgt. Maar het liep anders. Weer vloog de Roerdomp even op. Weer was Johan te laat. Zijn letterlijke bewoordingen hierop weet ik even niet meer precies. Hij naar het toilet. Niet lang hierna vloog de Roerdomp weer op om een heel eind verderop weer tussen het riet te verdwijnen. En voor de derde keer viste Johan achter het net. Nu was een toiletbezoek er debet aan.

Na een korte wandeling in de buurt van het centrum zetten we de tocht voort via de Knardijk naar een grote plas “Het Bovenwater” bij Lelystadhaven, een recreatieplas tussen Lelystad, de Oostvaardersdijk en de Knardijk en die ingericht is als een zeilplas. Op deze plas lagen veel Kuif- en Slobeenden, maar ook een zestal Rosse Stekelstaarten. De Rosse Stekelstaart komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika en uit gevangenschap ontsnapte vogels hebben zich in Europa gevestigd. In een aantal landen, zoals Frankrijk, België en Nederland, wordt er (bijna) jaarlijks gebroed. Het is een opvallende eend, de mannetjes zijn kastanje bruin gekleurd met witte wangen en een lichtblauwe snavel.

Pallas Boszanger en Cetti’s zanger

Op het IJsselmeer was weinig vogelactiviteit te bespeuren mede door de straffe noordelijke wind. Een aantal deelnemers had de avond voor de excursie waarneming.nl geraadpleegd voor bijzondere soorten in de Oostvaardersplassen. De krenten in de pap waren de laatste tijd de Pallas Boszanger en de Cetti’s zanger. Wij waren al dicht in de buurt van de locatie waar ze al geruime tijd worden waargenomen, de vogelkijkhut “De Grote Zilverreiger”. Deze hut is te bereiken vanaf de Oostvaardersdijk via een kronkelpad en heeft een zeer bijzonder ontwerp en geeft een mooi uitzicht over een grote plas en rietland. Hier maak je grote kans op Baardman, Roerdomp, Waterral en andere vogels die gebonden zijn aan deze biotoop. Meerdere vogelaars, zowel jong als

Pallas Boszanger

oud, waren al aanwezig om de genoemde “krenten” aan hun persoonlijke soortenlijst toe te voegen. De Cetti’s zanger is voor velen een onbekende soort. Dit komt voornamelijk door zijn zeldzame status in ons land, maar ook door zijn verborgen levenswijze. Echter, als je het zeer kenmerkende en explosieve geluid eenmaal kent vergeet je dat nooit meer. De vogel is overwegend bruin met een opgerichte staart. Hij lijkt wel wat op een soort reuzewinterkoning. De laatste jaren neemt het aantal voorzichtig toe in ons land doordat de winters niet meer zo streng zijn. Als de winters zo zacht blijven, dan zal de Cetti’s zanger wellicht over een aantal jaren een algemene broedvogel zijn.

Een eindje verderop vlakbij de hut stond een aantal vogelaars de bosschages af te speuren naar de Pallas’ Boszanger. Dat leverde op een gegeven moment wel een paar mooie waarnemingen op. Maar echt even stilzitten op een takkie zit bij deze vogel niet in de genen. Het een druktemaker van jewelste en kwijlt van de adrenaline. Daardoor is ie zeer moeilijk te volgen door de dichte bosschages. Maar de meeste aanwezigen hadden er weer een nieuwe soort bij.

De Pallas’ Boszanger broedt in de Siberische taiga en is in Europa vaak als dwaalgast te vinden langs de kust. Over het algemeen overwintert de soort in Zuidoost Azië en broedt niet in Europa. Toch wordt de soort bijna elk jaar wel in Nederland gezien en dat is helemaal niet erg want het is namelijk een prachtig vogeltje. De Pallas’ boszanger zit onder de strepen, 2 op elke vleugel, een oogstreep, een wenkbrauwstreep en ook nog een over z’n kruin. Pallas’ boszangers zijn vaak te vinden in gezelschap van goudhanen of mezen. Zo’n groepje vogels in het najaar afzoeken kan dan zomaar deze mooie dwaalgast opleveren.

Na deze krenten in de pap ging het weer huiswaarts en konden we terugkijken op een geslaagde dag met leuke soorten.

Rob Papendorp

5 Jaar Vogelwerkgroep Berkelland en waarneming.nl

Zoals waarschijnlijk bekend is waarneming.nl (WNL) de website waar veel mensen hun waarnemingen invoeren. Iedereen met een account kan waarnemingen aanmaken. Zonder account kan dat niet (is simpel aan te maken) maar kun je wel waarnemingen van anderen bekijken. Dat is leuk want zo kun je zien waar en wanneer wat waargenomen is en er zijn ook leuke statistieken uit te halen.

In WNL kunnen behalve vogelwaarnemingen ook andere natuurwaarnemingen ingevoerd worden, zoals zoogdieren, vlinders of planten, etc.

Maar onze belangstelling ligt voor de hand: vogels!

Om u een idee te geven van de grootte van WNL: het totale aantal ingevoerde waarnemingen ligt op ruim 33 miljoen, waarvan bijna 22 miljoen vogelwaarnemingen. Voor onze VWG zijn dat er ongeveer 50.000.

In 2014 zijn er door ruim 14.500 gebruikers in totaal bijna 9 miljoen vogelwaarnemingen ingevoerd!

Ook indrukwekkend: het totaal aantal foto's op WNL: bijna 5 miljoen!

En zelfs geluidsfragmenten kunnen ingevoerd worden: bijna 20.000.

De foto's en geluiden kunnen door iedereen bekeken, dan wel beluisterd worden.

Binnen WNL heeft onze VWG een eigen 'hoekje': <http://vwgberkelland.waarneming.nl>

In dit eigen 'hoekje' kunnen we de waarnemingen bekijken die in ons werkgebied gedaan zijn.

Ook daar nu al indrukwekkende getallen, dat zal duidelijk blijken...

Hieronder wat getallen met betrekking tot waarnemingen in ons VWG werkgebied.

De nieuwe soorten voor de VWG die in 2014 voor het eerst in ons werkgebied werden gemeld: Flamingo, Bontbekplevier, Steppekiekendief, Hop en Baardman.

Met name de Hop was een bijzonder leuke verrassing, waarvoor menig vogelliefhebber naar camping De Fon-

Hop

tein in Eibergen toog om de vogel met eigen ogen kunnen te aanschouwen.

Het totaal aantal waargenomen soorten in ons werkgebied kwam met de 5 nieuwe soorten voor 2014 op 213 en als we kijken naar de tabel dan zien we dat er ieder jaar toch weer een 5 a 6 nieuwe soorten worden gemeld.

Jaaroverzicht 2014

We beginnen in **Januari** met een schone lei. Aan het begin van het nieuwe jaar is dan nog geen enkele soort gezien. Maar dat verandert snel: **89** soorten waargenomen waaronder: Middelste Bonte Specht, Bokje, Raaf, Blauwe Kiekendief en Kraanvogel.

Ook in **Februari** groeit de lijst nog: **14** nieuwe soorten: Ransuil, de eerste zingende Tjiftjaf en Rode Wouw.

In **Maart** komen er weer **14** bij; uitschieters: Roodborsttapuit, Taigaboomkruiper en Flamingo.

	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal soorten waargenomen	175	171	176	181	171
Aantal ingevoerde waarnemingen	7064	5846	6664	9437	8112
Waarvan met foto(s)	369	397	414	1469	1172
Waarvan met geluid	2	3	4	9	14
Aantal nieuwe soorten	16	6	5	6	5

Aantallen binnen het werkgebied van de Vogelwerkgroep Berkelland
Bron: <http://vwgberkelland.waarneming.nl>

April is goed voor **25** nieuwe soorten en dat komt natuurlijk voor een groot gedeelte door de terugkeer van vele zomergasten, maar de bijzonderheden zitten vooral bij de doortrekkers: Beflijster, Smelleken, Zwartkopmeeuw, Sprinkhaanzanger en Zwarte Wouw.

Ook **Mei** is weer goed voor **14** nieuwe vogelsoorten, de krenten in de pap: Nachtzwaluw, Bontbekplevier, Bonte Strandloper en Blauwborst.

Vanaf **Juni** wordt het rustig: **2** soorten waargenomen die zich in 2014 nog niet eerder lieten zien: Wespendif en Geoorde Fuut.

Juli voegt daar dan weer **3** soorten aan toe: Snor en Zwarte Stern zijn de bijzonderheden deze maand.

In **Augustus** beginnen er al weer wat vogels te zwerfen en wordt de teller weer met **2** nieuwe soorten verhoogd: Zwarte Ooievaar en Visarend.

September is rustig: **1** nieuwe soort, maar wel een hele gave: Zeearend.

In **Oktober** komt de trek naar warmere oorden lekker op gang: goed voor **6** vogelsoorten die we dit jaar nog niet eerder konden waarnemen: Goudplevier, Roodkeelpieper, Steppekiekendief, Hop, Waterpieper en Baardman.

Mannetje Rietgors

Foto: Ad Postma

November deed dit jaar niet mee in dit overzicht. Geen enkele nieuwe soort voor 2014.

Tenslotte dan nog **December** en daarin werd zo- waar nog **1** nieuwe jaarsoort gezien: Wilde Zwaan.

Daarmee kwam het uiteindelijke totaal voor 2014 op 171 soorten.

Jaap de Jong

De Steenuil sinds 1997

Sinds het seizoen 1997 hebben we steenuilkasten hangen in de voormalige gemeente Neede. In 1997 begonnen we met 7 kasten. De kasten kregen we indertijd via de werkgroep SWAL (Stichting Werkgroep Achterhoek Liemers). Daarna werden er jaarlijks kasten bij gehangen. In de beginjaren kwamen er telkens broedparen bij. Op een gegeven moment denk je: 'Tot hoeveel kasten gaan we door?'. Het omslagpunt werd bereikt in 2008. Vanaf dat moment konden we kasten bijhangen wat we wilden maar meer broedparen kwamen er niet bij. Sterker nog, het aantal broedparen nam wat af. Met een maximum van ongeveer 39 broedparen en 2 vervolgbroedsels in 2008, was 2008 een topjaar. 2013 Was met 32 broedparen een mager jaar. Voor alle duidelijkheid, het gaat hier om broedparen in nestkasten. Uiteraard waren er her en der nog meer broedparen die een plekje hadden in bijv. oude schuurtjes en knotwilgen.

Hoe het ging in 2014

De voortekenen waren goed voor 2014. Een warm voorjaar met een hoge muizenstand. Dit was o.a. een gevolg van de enorme aantallen beukenootjes die de beuken geproduceerd hadden. Normaal beginnen steenuilen in de tweede helft van april het eerste ei te leggen en gemiddeld worden er dan iets minder dan 4 eieren gelegd. In 2014 deden steenuilen het anders. De gemiddelde eerste eilegdatum was 7 april, ruim 2 weken eerder. De legselgrootte in ons werkgebied was 4.25, tegenover een legselgrootte van 3.75 over het langjarig landelijk gemiddelde. In Twente was zelfs een legsel van 8 eieren vast-

gesteld, een record. De muizenstand was extreem hoog. In sommige kasten lagen meer dan 30 muizen op voorraad. Dat wil nog wel eens vieze taferelen opleveren in de kast. De madenproductie is dan hoog, kruipen er niet alleen uilen door de kast Dit is echter voor de jonge steenuilen een goed begin in het leven, het is het eerste voedsel dat ze zelf naar binnen kunnen werken. In 2014 hebben we weinig uitval gehad. Veel broedsels zijn geslaagd. In slechte jaren mislukt soms wel 30% van de broedsels. In 2014 was dit 10%, een laagte-record. Verder hebben we besloten om een

aantal kasten in 2015 weg te halen en andere te vernieuwen. Bijhangen van een kast doen we alleen nog maar als dit noodzakelijk is. Maar daar moet een weggehaalde kast tegenover staan. Bij de eerste controle moeten we 80 adressen langs. Daarna moeten we 40 kasten nog ongeveer 3 keer bezoeken. Dan praat je over meer dan 200 controles.

Werkzaamheden

Verder willen we kasten die vrij hoog hangen en waar we met een driedelige ladder bij moeten wat lager ophangen. Ik heb geen hoogtevrees maar het gesjouw met die ladder is geen pretje en de uil wordt er niet anders van als de kast wat lager hangt. Veel bijzondere dingen hebben we niet meegeemaakt. Dat de aanhouder wint, bleek bij een kast in het Noordijkerveld. Daar hing al 13 jaar een kast zonder succes, tot afgelopen seizoen. De kast hadden we in 2013 op 50 meter van de oude plek opgehangen. Voor ons gevoel was er niet veel veranderd maar vorig jaar dan toch het eerste broedsel. Ook hebben we een kast weggehaald die dicht bij een huiswaluwkolonie was opgehangen. De kast hing op minder dan 25 meter van een grote huiswaluwkolonie. De kast was opgehangen door een milieuadviesbureau in het kader van een milieuregeling. De boer was al niet zo content met de kast maar onze ervaringen aanhorende over de combinatie

Voor een overzicht van de Steenuilen in 2014 zie de website: www.vogelwerkgroepberkelland.nl

steenuil/huiswaluw gaf de doorslag. De kast moest dus weg. Soms moet je keuzes maken en we kunnen niet ontkennen dat de huiswaluwpopulatie ook onder druk staat. Als wij de kast niet hadden weggehaald dan iemand anders wel. Beetje pragmatisch moeten we wel zijn.

Wel is nog vermeldenswaard dat in het kader van de aanleg van de nieuwe N18 kasten zijn opgehangen ter compensatie. Het betreft hier 6 kasten op geschikte locaties. Deze kasten moeten door Rijkswaterstaat 5 jaar lang worden gevolgd op bezetting. Deze taak hebben wij van Rijkswaterstaat overgenomen. Natuurlijk zijn we benieuwd wat dit op zal leveren.

Hans Grooters

Een steenuilkast met flinke voorraad muizen
Foto: Alex Visser

controle, eind mei/begin juni is doorgaans nog vroeg genoeg. Henk Lammers, onze coördinator in Eibergen, meldde dat de kerkuilen bij hem op 8 maart hun eerste ei hadden gelegd. Henk heeft een bewakingscamera in de nestkast gemonteerd en kan dus zonder risico's op een monitor zien hoe het er met "zijn" uilen bijstaat. Eind maart belde Henk om te vertellen dat het vrouwtje op 8 eieren zat te broeden. Gewoonlijk legt een kerkuil 4 tot 7 eieren. Deze worden meestal om de andere dag gelegd. Na het leggen van het eerste ei begint het wijfje direct met broeden. Na een broedperiode van 28 à 30 dagen komt het eerste jong uit het ei.

Met ongeveer dezelfde tussenpozen als de eieren zijn gelegd komen de jongen uit. Een rekensommetje leert ons dat we half april dus "veilig" op controle konden gaan. Bij de eerste controles bleek ons dat er in meerdere nestkasten al grote jongen zaten en dat ze ook nog eens veel broertjes en zusjes hadden. In een kast in Geesteren zaten 9 jongen, waarvan de grootste al ruim 5 weken oud was, hoogste tijd om de ringer uit te nodigen voor het ringen, meten en wegen van de jonge uilen.

Totaal hadden we 39 paartjes met een broedsel. Hiervan zijn er om onbekende redenen 2 mislukt. Door de aanhoudende goede muizenstand hadden 5 paartjes nog een tweede broedsel, hiervan is er

Kerkuil
Foto: Jan Jansen

1 mislukt. In totaal zijn er dit jaar 211 jongen uitgevlogen, het hoogste aantal sinds het topjaar 2007. Voor meer cijfers en een specificatie per werkgroep, zie de website van Vogelwerkgroep Berkelland: www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Na de drukte van het broedseizoen hebben we nog de nodige tijd besteed aan het plaatsen van nieuwe kerk- en steenuil nestkasten. Dit ter compensatie van een aantal biotopen die, door de aanleg van de nieuwe N18, verloren dreigen te gaan.

Henk Lammers / Anton Meenink

Bosuilen 2014

Zachte winters, niet van invloed op legbegin van bosuilen

Ondanks de zachte winter, het vroege voorjaar en de aanwezigheid van grote hoeveelheden muizen was de bosuil nauwelijks vroeger met broeden dan voorgaande jaren.

Net als in de twee voorgaande jaren lag de zogenaamde gemiddelde 1e eilegdatum in 2014 ook weer tussen 21 en 28 februari. De grote hoeveelheid muizen was ook niet echt van invloed op de grootte van de legfels, waardoor het gemiddelde aantal uitgevlogen jongen per kast ook nauwelijks groter was dan in 2012 en 2013. Wel kwamen er dit jaar **méer** uilenparen tot broeden.

In heel Berkelland troffen we 20 paartjes met een broedsel aan in de nestkasten. Helaas zijn er door predatie 5 broedsels verloren gegaan. De overige 15 paartjes hebben samen 41 uitgevlogen jongen groot gebracht.

Voor meer cijfers en een specificatie per werkgroep, zie de tabel en meerjaren grafiek op de website van Vogelwerkgroep Berkelland: www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Anton Meenink

Jonge Bosuilen in de tas
Foto: Anton Meenink

2014 ... voor Kerkuilen een topjaar

De muizenstand is bepalend voor start van broedseizoen

Anders dan bij de meeste uilen, wordt het begin van het broedseizoen bij kerkuilen niet door de kalender of een vroeg voorjaar bepaald maar is de voedselsituatie de bepalende factor. Kerkuilen kunnen in alle maanden van het jaar broeden. Na zachte winters en bij een groot aanbod van (veld-)muizen wordt er vroeger gebroed dan in slechtere jaren met weinig voedsel, (daljaar veldmuis).

In topjaren gaan sommige paartjes zelfs voor een tweede broedsel. Dit jaar waren de omstandigheden blijkbaar al vroeg optimaal. Half februari kwamen er bij ons al berichten binnen over broedende kerkuilen.

Normaal controleren wij de kerkuilen nooit zo vroeg. Tijdens het broeden zijn ze nogal verstoringsgevoelig en laten al snel hun legsel in de steek. Zijn er eenmaal jongen, dan is dat gevaar geweken. Een eerste

Nieuwe secretaresse en bestuursleden stellen zich voor

Sonja Grooters

Mijn naam is Sonja Grooters en ik woon in Neede. Op 10 maart is Cees van Beinum gestopt als secretaris van Vogelwerkgroep Berkelland, en heb ik zijn functie overgenomen. De afgelopen jaren zat ik al in het bestuur van de Vogelwerkgroep en daarvoor was ik secretaresse van Vogelwerkgroep Neede. Ik ben getrouwd met Hans Grooters en wij hebben twee kinderen: Lars, 3 jaar en Femke, 5 jaar. Lars wordt in oktober 4 jaar en gaat dan ook naar de basisschool. Ik hoop dan voldoende tijd te hebben voor het secretariaat.

Ik ben geboren in Overleek, een landelijk plaatsje in Noord-Holland, boven Amsterdam. Na mijn studie ben ik op mijn 22ste verhuisd naar Neede. Ik werk als leerkracht op De Diekmaat, een school voor speciaal basisonderwijs. Tijdens de nationale tuinvogeltelling doe ik altijd mee met mijn klas. Ook leer ik de kinderen in het voorjaar een aantal vogelgeluiden en lopen we een rondje in de buurt van de school om de vogels te spotten.

Hans en ik hebben zich met name bezig gehouden met de steenuil in Neede. Ook ben ik enkele jaren regiocoördinator geweest voor de steenuil in de Achterhoek en Liemers. Inmiddels heeft Hans een aantal andere mannen waarmee hij dit werk doet, zodat ik niet altijd meer mee ga. Elk jaar probeer ik (voor een gedeelte) mee te doen aan de 17 uurstelling en mee te gaan met een excursie. Voor de vogelwerkgroep verzorg ik de website en hou die zo veel mogelijk up to date.

Henk Leever

Mijn naam is Henk Leever (1951) en ik woon al bijna 30 jaar in het buitengebied van Haarlo. Eind van dit jaar ga ik met pensioen. Vogels spelen mijn hele leven lang een belangrijke rol en ik raak er niet op uit gekeken. Ik was al vroeg actief bij Vogelbescherming en ik zat van 1986-1992 in de ledenraad van Vogelbescherming. Door een drukke baan en gezin heb ik minder tijd voor de vogelwerkgroep gehad, maar pikte mijn vogelmomenten gelukkig nog wel mee. Mijn vrouw en beide dochters hebben inmiddels ook de nodige kennis van vogels. Vorig jaar had ik al wat meer tijd en heb ik het atlasblok 34-44 (omgeving Haarlo) geteld. Dit jaar tel ik ook in hetzelfde gebied voor een BMP-B. Onderzoek kan bijdragen tot een beter inzicht en bescherming van vogels. Dit is mijn drijfveer. Natuurlijk kun je bij het tellen van de vogels genieten van alles wat de natuur ons biedt. Ik heb altijd al diverse bestuurlijke functies vervuld. Ik vind het belangrijk dat je verantwoordelijkheid neemt voor je eigen leefomgeving. Vogels zijn daar een (belangrijk) onderdeel van en zijn het waard om te beschermen. De vogelwerkgroep vervult daarin een prima rol en ik wil ook graag in het bestuur een bijdrage leveren.

Marjon Hoen

Mijn naam is Marjon Hoen en ik woon met mijn man sinds 8 jaar in het buitengebied van Neede. Ik ben een natuurliefhebber, een creatieve duizendpoot en eenvoud is mijn levensmotto. Ik ben graag tussen de mensen maar ik ben ook altijd op zoek naar de rust. Verder ben ik sportief ingesteld en gek van paarden. Reizen en andere culturen ontmoeten vind ik inspirerend. Het liefst heb ik een fotocamera in de hand om al het moois op deze aarde vast te leggen. Ik heb al 25 jaar een eigen reclamestudio en de nodige bestuurservaring in het verenigingsleven.

Met de Vogelwerkgroep Berkelland kwam ik in aanraking toen Hans Grooters bij ons kwam vragen of wij een steenuilenkast tegenover de paardenstallen wilden hebben. Als natuurliefhebber was ik meteen verkocht vanaf het moment dat de eerste uiltjes er in gingen nestelen en de kuikens werden gewogen, gemeten en geringd. Als bestuurslid hoop ik op PR gebied voor vereniging wat te kunnen betekenen. Meer naamsbekendheid en een gestage ledengroei zou een mooi resultaat zijn.

Op dit moment hou ik me bezig met de Facebook pagina, zit ik in de redactie van 't Zwaalfje en heb ik de jubileumuitgave over het 40 jarig bestaan en Vogels in Berkelland opgezet. Mochten er mensen zijn die het leuk vinden om mee te denken of al goede ideeën hebben over de PR van de Vogelwerkgroep dan ben ik te bereiken via: info@marjonhoen.nl

Verzoek om medewerking

Regelmatig worden er uilen dood aangetroffen, vooral als verkeersslachtoffer langs de wegen. Nu worden deze uilen meestal wel gemeld wanneer ze geringd zijn, maar de vogelwerkgroep is ook geïnteresseerd in dode uilen die niet geringd zijn. Wanneer u een dode uil aantreft kunt u deze melden via info@vogelwerkgroepberkelland.nl of melden via www.waarneming.nl In beide gevallen komt de melding op de plaats van bestemming. Graag vermelden met vinddatum en -plaats en eventueel met foto voor de determinatie van de soort uil.

Kleine Vliegenvanger

Deze vogel leeft 's zomers in de bossen van Oost-Europa en 's winters in West-Azië. De eerste weken van 2015 was er een te zien in de bossen van Winterswijk, waar veel leden een kijkje genomen hebben.

Er waren nog voldoende insecten en er werden zelfs Atalanta's waargenomen.

Foto Ad Postma

Watervogel- en midwintertellingen

Vogelwerkgroep Berkelland voert jaarlijks verschillende projecten uit waaronder de watervogel- en de midwintertellingen. Vanaf 1999 doet de voormalige VWG-Eibergen, vanaf 18 april 2012 de VWG-Berkelland (Eibergen, Neede, Borculo en Ruurlo), mee aan deze tellingen waarbij alle watervogelsoorten, inclusief ontsnapte/losgelaten en vrij levende sier- of parkvogels ('exoten') worden geteld. Tevens enkele andere soorten die (enigszins) aan water gebonden zijn (bijvoorbeeld Zeearend, IJsvogel en Grote Gele Kwikstaart).

De watervogeltelling (wvt) vindt maandelijks plaats van september tot april en de midwintertelling (mwvt) jaarlijks rond half januari. Voor de wvt wordt binnen de gemeente Berkelland alleen de Berkel geteld inclusief Oude Berkel. Voor de mwvt tellen we deze route ook plus nog een aantal andere waterlopen en plassen t.w., de Ramsbeek, de bypass vanaf de Zandvang in Rekken tot de Ramsbeek (afwatering Zuid Rekken), de Ramsbeek, de Oldenkotse plassen, de Zwolse Leemputten, de Ballastput, de plas bij camping de Fontein, de Slinge, de Bolksbeek*, plas Kulsdom*, Hambroekplas*, Koningsbeek*, Leerinkbeek* en de Schoolteplas*. De wateren met een * worden ook in december en in januari geteld plus een gedeelte van de Slinge.

Het belang van Nederland voor watervogels

De gunstige ligging aan belangrijke trekroutes, de aanwezigheid van grote wateren en het milde klimaat trekken grote aantallen doortrekkende, overwinterende en ruiende watervogels aan. Bij veel soorten gaat het om internationaal belangrijke aantallen. Ontwikkelingen in Nederland kunnen dan ook hun weerslag hebben op populaties uit een enorm gebied, in sommige gevallen zelfs op de wereldpopulatie (o.a. Kleine Zwaan, Kleine Rietgans, Kolgans, Brandgans, Kanoet, Grutto). Bepaalde soorten brengen de nacht door op gezamenlijke slaapplekken, in soms zeer grote aantallen. De grote internationale verantwoordelijkheid voor het behoud en de bescherming van waterrijke gebieden en watervogels in Nederland is verankerd in tal van internationale verdragen en conventies.

Rob Papendorp, met telescoop, fietsend langs de Berkel
Foto: Willy Smeenk

Het grote belang van cijfers

Goed cijfermateriaal, waarmee de aantallen kunnen worden vastgesteld en gevolgd, vormt een belangrijke basis voor de bescherming van watervogels. De meetnetten Watervogels en Slaapplekken maken deel uit van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), het stelsel van natuurmeetnetten van de overheid. Ze speelden onder andere een belangrijke rol bij het aanwijzen van Natura 2000-gebieden onder de Europese Vogelrichtlijn. Door de tellingen volgens een vaste methode uit te voeren en te herhalen (monitoring), worden aantalsveranderingen vastgelegd en bijvoorbeeld negatieve ontwikkelingen vroegtijdig gesignaleerd. Hun opvallende voorkomen, hoge positie in de voedselketen en gevoeligheid voor milieuverontreiniging of veranderingen in voedselaanbod maakt watervogels bovendien goede indicatoren voor de kwaliteit van het leefmilieu.

Het tellen van watervogels is een aangename en leerzame bezigheid. Door ze te tellen gaat de waarnemer beter opletten en verbanden ontdekken die voor anderen verborgen blijven. Het nuttige en het aangename kunnen dus goed met elkaar worden gecombineerd.

Doelstellingen van de tellingen

Watervogeltellingen kennen een traditie die tientallen jaren teruggaat. Vanaf seizoen 1992/93 is de landelijke coördinatie ondergebracht bij Sovon. Sinds 2009/10 zijn tellingen op slaapplekken daaraan toegevoegd. De doelstellingen van deze tellingen luiden kort samengevat:

Grote Canadese Ganzen op de Berkel
Foto: Willy Smeenk

1. Het signaleren van aantalsontwikkelingen op landelijke schaal binnen Zoete en Zoute Rijkswateren, Waddengebied, Natura 2000-gebieden en belangrijke foerageergebieden van ganzen en zwanen.
2. Het vaststellen van de populatieomvang van in Nederland verblijvende watervogels in januari en van een aantal ganzensoorten in andere maanden.
3. Het vaststellen van de aantallen gezamenlijk overnachtende watervogels in Natura 2000-gebieden met een beschermde slaapplekfunctie en het opsporen van belangrijke slaapplekken elders.
4. Het vaststellen van de populatieomvang van vier in Nederland doortrekkende soorten op basis van slaapplekstellingen (Kraanvogel, Kemphaan, Reuzenster, Zwarte Ster).

Er zijn drie typen tellingen

• Maandelijks tellingen

Monitoringgebieden vormen de ruggengraat van de tellingen. Het gaat om veelal grotere wateren die gedurende het belangrijkste deel van het jaar maandelijks onderzocht worden. Hiertoe behoren alle internationaal belangrijke gebieden, inclusief alle Rijkswateren en Natura 2000-gebieden. Alle watervogelsoorten worden hier geteld, plus een vaste groep van 'extra soorten'. In aanvulling op de monitoringgebieden worden grote oppervlaktes agrarisch gebied onderzocht op alle ganzen, zwanen en de Nijlgans (eigenlijk een eend). De internationaal belangrijke foerageergebieden voor ganzen en zwanen, kortweg ganzengebieden, vormen daarbij de basis voor de landelijke monitoring. Al deze tellingen vinden in principe maandelijks van september tot en met april plaats.

• Midwintertelling

Tijdens de midwintertelling half januari worden vrijwel alle belangrijke Europese wetlands onderzocht. Een fascinerend idee om te weten dat, terwijl je zelf op een druilerige dag door de telescoop eenden op een plas telt, er tegelijkertijd mensen in een zonovergoten Griekse delta of bitterkoude Noorse fjord met hetzelfde bezig zijn. Ook in delen van Afrika en Azië zijn dan tellers actief. Iedere winter opnieuw wordt een indrukwekkende momentopname gemaakt van aantallen en verspreiding van watervogels en dat al tientallen jaren lang. Watervogels behoren daarmee tot de best onderzochte vogelsoorten. Het belang van Nederland als overwinteringsgebied van sommige watervogels wordt duidelijk wanneer de resultaten van recente midwintertellingen worden afgezet tegen de totale populatiegrootte van deze soorten.

• Slaapplekstellingen

Tellingen op gemeenschappelijke slaapplekken richten zich met name op 56 Natura 2000-gebieden die een beschermde status hebben op grond van hun slaapplekfunctie.

Tot besluit wil ik iedereen oproepen eens een keer mee te gaan met de watervogeltellers. Watervogels zijn door hun vaak opvallende verschijning makkelijk te leren herkennen. Mede daardoor is het vaak een aangename bezigheid. Geïnteresseerden kunnen zich via website van de VWG-Berkelland opgeven: <http://www.vogelwerkgroepberkelland.nl/contact.html>.

Op de website van vogelwerkgroep Berkelland vindt u een overzicht van de midwintertelling van januari 2015.

Rob Papendorp

Factuur contributie en donatie 2015 (inclusief achterstallig 2014)

Zoals in het laatste 't Zwaalfje van 2014 aangekondigd, hebben alle leden en donateurs in de maand januari 2015 een factuur ontvangen, met het verzoek deze uiterlijk 1 april 2015 te voldoen.

De leden hebben de factuur digitaal ontvangen via de mail, bij de donateurs is deze in fysieke vorm thuis bezorgd. Voor de leden en donateurs die hun bijdrage voor 2014 nog niet hadden voldaan, is deze, naast de contributie / donatie 2015, op de factuur alsnog in rekening gebracht.

Stand van zaken betaling contributie leden 2014 en 2015

Per 31 december 2014 waren 7 leden achterstallig voor wat betreft de betaling van de contributie. Op dit moment hebben 3 leden alsnog betaald, van 2 leden verwachten we dat ze nog gaan betalen en 2 hebben we inmiddels moeten royeren.

Met betrekking tot de contributie 2015 hebben op dit moment 103 leden hun bijdrage overgeboekt. De betaaltermijn van 1 april is inmiddels verstreken, van 63 leden verwachten we dat ze alsnog hun contributie 2015 gaan overboeken.

Stand van zaken betaling donatie donateurs 2014 en 2015

Op de laatste dag van 2014 hadden 122 donateurs hun donatie 2014 nog niet voldaan. Naar aanleiding van de toegezonden factuur in januari 2015 hebben op dit moment 93 donateurs alsnog de donatie over 2014 overgeboekt. We hebben 4 donateurs van de lijst afgevoerd en van 25 donateurs verwachten we nog een betaling te ontvangen.

Kijken we naar de donatie 2015 dan hebben inmiddels 157 donateurs hun jaarlijkse financiële bijdrage overgeboekt. Ondanks dat de betaaltermijn van 1 april is verstreken, verwachten we ook van de overige 36 donateurs alsnog hun financiële bijdrage 2015 ad. € 7,50 te ontvangen. Van de 25 donateurs die ook hun bijdrage 2014 nog moeten voldoen, verwachten we € 15,- te ontvangen.

Wat zijn onze bankgegevens?

De bankrekening waarna de overboeking van de contributie of donatie kan plaatsvinden, luidt als volgt:

NL48 RBRB 0850.1057.14

t.n.v. Vogelwerkgroep Berkelland te Borculo

Leden- en donateuradministratie

We streven er naar onze administratie volledig en actueel te houden, hiervoor vragen we om uw medewerking. Daarom het dringende verzoek om in geval van wijzigingen, b.v. woonadres, telefoonnummer of e-mailadres e.d. dit aan ons door te geven. Hiervoor kunt u gebruik van het 'mutatieformulier' welke te vinden is op onze website www.vogelwerkgroepberkelland.nl, onder het kopje 'informatie'.

Tot slot

Mocht u de contributie of donatie 2014 en/of 2015 nog niet voldaan hebben, dan hierbij het dringende verzoek voor omgaande overboeking naar het hiervoor vermelde rekening zorg te dragen Hartelijk dank daarvoor.

Ben Stegeman

Penningmeester Vogelwerkgroep Berkelland

Wilt u iets schrijven in het 't Zwaalfje?

Hartstikke leuk maar zou u dan willen denken aan:

- Maak het stukje niet te lang, werk met kopzinnnetjes en korte alinea's
- Graag aanleveren in platte tekst. Dus zonder opmaak, geen returns, geen tabs of verschillende lettertypes.
- Soortnamen van vogels altijd met een hoofdletter schrijven. Bestaat de soortnaam uit twee delen, dan ook het tweede woord met een hoofdletter b.v. Grote Zilverreiger.
- Foto's en tabellen graag los bijleveren, met een verklarende tekst. Foto's NIET verkleinen bij het versturen. Bij foto's graag de fotograaf vermelden tenzij het eigen foto's zijn.

Opzetten jeugdvogelwerkgroep Berkelland

Op initiatief van Marina Pruyzers heeft een aantal mensen de koppen bij elkaar gestoken om te kijken naar de mogelijkheden voor het opzetten van een jeugd afdeling bij de Vogelwerkgroep Berkelland.

Wat we gaan bieden

We willen de jeugd op een leuke en laagdrempelige manier kennis laten maken met vogels. In eerste instantie wordt er een aantal speciale jeugd vogelwandelingen georganiseerd die begeleid gaan worden door ervaren vogelaars. Er zal voornamelijk aandacht worden besteed aan het herkennen van vogels door middel van zien en horen. Welke vogels kunnen we in dit gebied verwachten, welke geluiden maken ze en wat zijn hun vliegbeelden. De vogelwandelingen zullen in verschillende biotopen plaatsvinden en zullen gemiddeld 1,5 uur duren.

Naast de vogelwandelingen is het mogelijk om met een klein groepje mee te gaan met mensen van de diverse projectgroepen. Daarbij kun je denken aan het spotten van gierzwaluwlocaties, het wegen, meten en ringen van Uilen, nestkastcontroles en bijvoorbeeld meegaan naar de broedlocaties van Zwaluwen etc. Om de jeugd aan te moedigen zal er naast de Facebookpagina ook een speciale Groepsapp voor hen worden aangemaakt zodat ze niet alleen tijdens de georganiseerde activiteiten hun ervaringen kunnen delen maar ook op een ander moment digitaal!

Voor welke jeugd?

De wandelingen en andere activiteiten zijn zowel voor kinderen en jongeren die nog niet zo veel vogelkennis hebben, als voor hen die al meerdere vogels op geluid kunnen herkennen. Jongeren vanaf 10 jaar tot 17 jaar zijn van harte welkom!

Wanneer zijn de jeugd vogelwandelingen?

- Zaterdag 9 mei vanaf half 9 Parkeerplaats Needse Achterveld, Neede
- Zondag 7 juni vanaf half 9 Het Wolink te Haarlo, verzamelen bij Prinsen Haarlo

Belangstelling?

Heeft u of kent u kinderen of kleinkinderen die belangstelling hebben voor vogels? Opgave voor de wandelingen is niet noodzakelijk maar voor info kunt u contact opnemen met:

Marina Pruyzers e-mail: rmwa.pruyzers@kpnmail.nl
telefoon: 074 34 94 660

Henk Leever e-mail: henkenjantine@hotmail.com
telefoon: 0545 26 15 31

Wilt u zelf meedenken over de verdere ontwikkeling van de jeugd afdeling bij de vogelwerkgroep Berkelland neem dan ook gerust contact met hen op!

Facebookpagina van de Vogelwerkgroep Berkelland voor en door leden!

Vanaf 1 januari 2015 heeft de Vogelwerkgroep Berkelland een eigen Facebook pagina.

Berichtgeving leuk en informatief

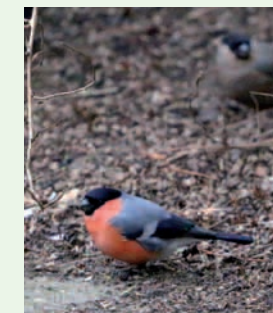
Eén van de eerste berichtjes van Joost Bus was: *'Iedereen is van harte uitgenodigd om op deze pagina leuke vogelwaarnemingen in Berkelland, of elders, te melden en/of vragen te stellen over vogels. Vogels kijken is zó leuk, en het wordt nóg leuker als je het deelt met anderen!'*

En dat is mooi verwoord. Dat is precies de bedoeling van een Facebook pagina. Het plaatsen van berichten en de interactie online met andere vogelaars. Verder zullen wij proberen u zoveel mogelijk op de hoogte te houden over excursies, ledenavonden en andere activiteiten in de vereniging.

Bereik vergroten

Daarnaast is het trouwens één van de mogelijkheden om de naamsbekendheid van de Vogelwerkgroep Berkelland te vergroten. U kunt daar als lid aan meewerken: korte berichtjes doen het goed en het leukste is met foto of filmpje. De serie filmpjes van bijvoorbeeld de Gierzwaluwman Geert Heetebrij zijn erg populair. *Hoe kunnen we met ons allen het bereik verder doen groeien?* Wij vragen u uw Facebookvrienden ook uit te nodigen voor deze Facebook pagina. Ook het delen

van berichten van de Vogelwerkgroep pagina op uw eigen Facebook geeft mogelijkheden tot uitbreiding van het aantal 'likes'.

Gesignaleerd bij ons op het erf in Neede: eerst 1 goudvink en toen bleek het een paartje te zijn... wat een vrolijke voorjaarskleurtjes! Daar word je blij van!

Een voorbeeld van een simpel berichtje met een bereik van 111 personen.

Statistieken

Op dit moment volgen 79 mensen de Facebookpagina. Sommige berichten doen het erg goed. Zoals gezegd zijn de filmpjes van Geert populair maar ook het bericht van de bestuurswissel. *Dit bericht werd gedeeld door Nieuwsuitberkelland.nl waardoor 1584 mensen dit hebben gezien!* Ook het bericht met het filmpje over de Zwaan en haar jong, wat werd geplaatst door Rene Hoeve, deed het goed. Het berichten bereik zit gemiddeld tussen de 50 en 550... een mooi begin... op naar nog meer bereik!

Excursieprogramma 2015

Voor alle excursies geldt:

- Geef je minstens 2 weken voor de excursie op, tenzij anders is vermeld.
- Opgaven altijd naar Gerrie Slütter, e-mail: blauwepauw@hotmail.com
- Wijzigingen en nadere bijzonderheden worden op de website en per mail kenbaar gemaakt.
- Deelnemers aan excursies, waarvoor opgave vereist is, ontvangen altijd nader bericht.
- Geef bij excursies buiten Berkelland altijd op of je eventueel wilt rijden.

Zondag 3 mei 2015: Needse Achterveld

Verzamelen om 06:00 uur bij de parkeerplaats aan de Visschemorsdijk.

Dit is de jaarlijkse **publieksexcursie**, die ook in de pers zal worden aangekondigd.

Opgave vooraf is zowel voor leden als voor niet-leden noodzakelijk, zodat er voor voldoende begeleidingers kan worden gezorgd.

Voor deze excursie kunnen niet leden zich opgeven via info@vogelwerkgroepberkelland.nl of bellen naar 06-20918162 (inspreken voicemail).

Zaterdag 16 mei 2015: 24 (17-) uurstelling

Centraal vertrekpunt om 05:00 uur is de parkeerplaats van HCR Prinsen in Haarlo. Je kunt ook een gedeelte van de dag meedoen. De coördinatie van deze dag berust bij Rob Papendorp.

Geef bij de aanmelding van deze dag aan of je wel of niet aan het ontbijt deelneemt.

LET OP: Dit een excursie op de fiets!

Woensdag 23 september

t/m zondag 27 september 2015

In deze periode wordt de meerdaagse excursie gehouden. Dit keer naar Ost-Friesland.

Informatie en opgave bij Rob Papendorp, r.papendorp@kickmail.nl.

Maandag 28 december 2015

Noteer deze datum alvast voor de gebruikelijke najaarsexcursie.

Deze keer naar de Vreugderijkerwaard en het Vossemeer.

Nadere gegevens komen in het volgende nummer van dit blad.

Ledenavonden, voorheen informele avonden 2015 / data onder voorbehoud

Maandag 11 mei 2015

Locatie: Noasman Beltrum, Meenweg 4

Aanvang 19.30 uur

Onderwerpen:

Laatste kans voor Atlantellingen

Voortgang BMP tellingen

Vogelzang van de late zomergasten

Bijzondere waarnemingen

Maandag 5 oktober 2015

Locatie: Melktap Borculo

Aanvang 19.30 uur

Onderwerpen:

Terugblik op 3 jaar Atlantellingen

Bijzondere waarnemingen

Terugblik op de Worldbirdwatchingdag

Verslag roofvogelbroedseizoen 2015

Verslag uilenbroedseizoen 2015

Planning waterwildtellingen

Demonstratie vogeltrekroepjes

Maandag 30 november 2015

Locatie: De Huve, Eibergen

Aanvang 19.30 uur

Onderwerpen:

Slaapplaatstellingen (Aalscholver, Kauwen/Roeken)

Bosuitelling

PTT-telling

Bijzondere waarnemingen

Jeugd vogelwandelingen van 1,5 uur

- Zaterdag 9 mei vanaf half 9
Parkeerplaats Needse Achterveld, Neede
- Zondag 7 juni vanaf half 9 Het Wolink
te Haarlo, verzamelen bij prinsen Haarlo.

Jongeren vanaf 10 jaar tot 17 jaar zijn van harte welkom! Opgave voor de wandelingen niet noodzakelijk. Voor meer info zijn de contactpersonen:

Marina Pruyzers e-mail: rmwa.pruyers@kpnmail.nl
telefoon: 074 34 94 660

Henk Leever e-mail: henkenjantine@hotmail.com
telefoon: 0545 26 15 31